

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Інститут післядипломної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Приймальної комісії
Львівського національного
університету імені Івана Франка
від « 25 » 03 2019 р.

Ректор

В. П. Мельник В. П. Мельник

« 25 » 03 2019 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування

для здобуття освітнього ступеня бакалавра з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), в Інституті післядипломної освіти ЛНУ

Львів – 2019

Програма вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), в Інституті післядипломної освіти ЛНУ, затверджена на засіданні кафедри теорії та історії культури філософського факультету (протокол № 8 від 10. 02. 2019 р.

Завідувач кафедри
теорії та історії культури

 О.Б. Сінькевич

Програма вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), в Інституті післядипломної освіти ЛНУ, затверджена на засіданні Вченої ради філософського факультету, протокол № 226/7 від 13. 02. 2019 р.

Голова Вченої ради філософського факультету Л.В. Рижак

“ 12. ” 02 _____ 2019 р.

Мета вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), в Інституті післядипломної освіти ЛНУ – перевірити рівень ознайомлення студентів з питаннями, які становлять основу культурологічного знання.

- дати характеристику предмету, структури, методології культурології,
- розкрити її міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями гуманітарного знання (історія, історія філософії, релігієзнавство, етика, естетика);
- представити сучасні погляди на сутність, структуру та функції культури, її морфологічну модель;
- розкрити поняття етнічної, національної, світової культури;
- охарактеризувати джерела і чинники розвитку культури та особливості соціокультурної динаміки початку XXI ст.

Вступники на ОКР бакалавр зі спеціальності 034 Культурологія повинні

ЗНАТИ:

- теоретичні основи культурології як окремої галузі наукового знання;
- базові поняття культурології;
- головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність культури;
- загальні закони функціонування та розвитку культури;
- головні проблеми українознавчих культурологічних досліджень.

ВМІТИ:

- застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу артефактів та конкретних реалій буття культури
- аналізувати особливості культурно-історичних епох;
- проводити компаративний аналіз різних культурно-історичних епох;
- проводити паралелі культурного розвитку окремих історичних епох зі сьогоденням;
- прогнозувати тенденції подальшого культурного розвитку з урахування історично-культурних закономірностей;

- аналізувати особливості сучасного українського культурного простору.

КОМПЕТЕНЦІЇ:

- *Знання та розуміння:* Знання основних принципів та методів наукового культурологічного дослідження; базові уявлення про культурні явища та феномени
- *Застосування знань та розумінь:* Вміння виділяти та аналізувати культурологічні аспекти власної професійної діяльності; здатність до ефективної співпраці в умовах командної роботи, аналіз та врахування індивідуальних особливостей колег по роботі, використання культурологічних знань в роботі з учнями.
- *Комунікативні навички:* Здатність ефективно використовувати адекватні прийоми та засоби подачі інформації під час публічного виступу, у ході міжособової та групової взаємодії.
- *Навички навчання:* Здатність знаходити оптимальних шляхи конструктивного розв'язання комунікативних задач та завдань, пов'язаних із особистісним розвитком і самореалізацією. Вміння прогнозувати особисті та соціальні наслідки власних дій; формувати і досягати цілі, відповідно до наявних психологічних ресурсів та зони своєї відповідальності.

Вступне випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), відбуватиметься у форматі *виконання тестових завдань*.

ПРОГРАМА

вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки, в інституті післядипломної освіти ЛНУ

Тема 1. Культурологія як наука

Історичний розвиток уявлень про культуру. Становлення культурології як науки. Предмет культурології. Ізоляціоністський та інтеграційний підходи до визначення предметного поля культурології.

Структура культурологічної науки.

Визначальні принципи культурологічного дослідження: науковість, об'єктивність, історизм, плюралізм, інтегративність.

Методи культурології: описово-емпіричний, порівняльно-історичний, структурно-функціональний, системно-синергетичний.

Сучасне розуміння сутності культури: антропологічний, соціологічний та філософський підходи. Структура культури. Матеріальна та духовна культура, їх взаємодія. Структура духовної культури. Світова і національна культура, їх взаємодія. Взаємозв'язок національного та загальнолюдського в культурі.

Актуальні проблеми сучасної культурології науки: виявлення внутрішнього потенціалу культури як засобу самореалізації людини; гармонізація самовідчуття індивіда з потоком культурної творчості; дослідження соціальних цінностей сучасної культури; культура і науково-технічний прогрес; культура і природа.

Тема 1. Культурологія як наука

Історичний розвиток уявлень про культуру. Становлення культурології як науки. Предмет культурології. Ізоляціоністський та інтеграційний підходи до визначення предметного поля культурології.

Головні напрями і школи в культурології.

Актуальні проблеми сучасної культурології науки: виявлення внутрішнього потенціалу культури як засобу самореалізації людини; гармонізація самовідчуття індивіда з потоком культурної творчості;

дослідження соціальних цінностей сучасної культури; культура і науково-технічний прогрес; культура і природа.

Тема 2. Теоретико-методологічні засади культурологічного дослідження

Структура культурологічної науки.

Визначальні принципи культурологічного дослідження: науковість, об'єктивність, історизм, плюралізм, інтегративність.

Методи культурології: описово-емпіричний, порівняльно-історичний, структурно-функціональний, системно-синергетичний.

Тема 3. Структура культури

Поняття морфології культури. Артефакт як структурний першоелемент культури. Матеріальна та духовна культура. Морфологічна модель культури в сучасній культурологічній науці.

Повсякденна культура. Специфічні риси повсякденної культури: стабільність, нерозчленованість, суб'єктивна укоріненість. Традиція як засіб трансляції культурного надбання.

Спеціалізована культура. Структура спеціалізованої культури: сфера пізнання та відображення світу (наука, релігія, мистецтво), сфера соціальної організації та регуляції (мораль, право, політика, ідеологія), сфера накопичення та трансляції досягнень культури (інформація, виховання, освіта).

Тема 4. Функції культури

Культурний поліморфізм та багатоманітність функцій культури. Адаптивна функція культури. Культура як засіб пристосування людини до зовнішніх умов свого буття. Культура як перетворення природи. Інтегративна функція культури. Форми соціокультурної інтеграції людських спільнот (соціально-територіальна, соціально-побутова, соціально-функціональна, релігійно-конфесійна, комунікативна). Комунікативна функція культури. Культура як колективна пам'ять. Системи трансляції надбань культури у традиційних і сучасних суспільствах. Види соціокультурної комунікації: інноваційна, орієнтаційна, стимуляційна, кореляційна. Сигніфікаційна функція культури. Природні, функціональні, іконічні, конвенційні, вербальні знаки культури та знакові системи запису.

Соціалізуюча функція культури. Поняття інкультурації. Соціалізація як становлення особистості та включення її в соціальну структуру суспільства.

Регулятивно-нормативна функція культури. Поняття культурної норми. Загальнокультурні, групові та оказіональні норми. Механізм соціального контролю за поведінкою людей. Девіантна поведінка. Ступінь інтенсивності насичення нормами різних культур. Небезпека аномії.

Ціннісно-орієнтаційна функція культури. Поняття культурної цінності. Інструментальні, похідні, фінальні цінності культури. Діалектика абсолютного і відносного, загального й індивідуального в ціннісних орієнтаціях людини.

Тема 5. Поліморфізм культури

Внутрішньокультурна ієрархія та форми культури.

Поняття субкультури. Види субкультур. Роль субкультури в системі культури. Субкультура та контркультура. Молодіжна субкультура та її специфічні риси. Історична еволюція молодіжної субкультури. Особливості сучасної молодіжної субкультури. Молодіжна субкультура в Україні. Студентська субкультура як різновид молодіжної субкультури.

Елітарна (висока) культура. Специфіка та роль елітарної культури. Особливості історичного розвитку елітарної культури в Україні.

Народна культура та її діалектичний зв'язок з елітарною культурою.

Масова культура як феномен індустріальної та постіндустріальної доби.

Тема 6. Поняття національної та світової культури

Культура та етнос. Визначальні риси етнічної культури.

Нація як етносоціальна спільнота. Ознаки національної культури. Етнокультурні стереотипи та культурна самобутність. Зв'язок між етнічною та національною культурою.

Єдність і багатоманітність світової культури. Поняття світової культури. Універсалізм та партикуляризм в сучасному культурному процесі. Роль загальнолюдських цінностей у пошуку шляхів співіснування культур.

Тема 7. Динаміка культури

Поняття культурної динаміки в сучасній культурології.

Ендогенні (внутрішні) джерела та чинники динаміки культури. Аполонічне та діонісійське начала в культурі та їхній вплив на культурну динаміку. Традиція та інновація як чинники культурної динаміки. Фундаменталізм як реакція на дисгармонію між традицією та інновацією в культурі.

Взаємодія культур як екзогенний (зовнішній) чинник розвитку культури. Структура взаємодії культур та її рівні: етнічний, національний, цивілізаційний. Механізм взаємодії культур: симбіоз, синтез, акультурація, асиміляція, експансія.

Поліморфізм культурної динаміки. Типи культурних змін: процвітання, трансформація, застій, занепад, криза, інверсія, відродження.

Особливості модернізаційних процесів в українській культурі.

Тема 8. Культура і цивілізація

Виникнення поняття “цивілізація” та його історичний розвиток.

Еволюціоністське розуміння цивілізації як вищого рівня культурного буття. Концепція цивілізації як вияву занепаду культури в працях О.Шпенглера та М.Бердяєва. Тлумачення цивілізації як культурно-історичної спільності. Концепція культурно-історичних типів М.Данилевського. Теорія локальних цивілізацій А.Дж. Тойнбі.

Аналіз перспектив формування універсальної цивілізації та соціокультурного аспекту глобалізації в працях сучасних дослідників культури. “Культурний імперіалізм” та “вестернізація” як “одновимірні глобалізації”. Футурологічний прогноз перспектив формування єдиного культурного простору.

Література:

- Історія української культури : навч. посібник; за ред. В.П. Мельника, М.В. Кашуби і А.В. Яртіся. – Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка. – Львів, 2012.
- Культурологія. Курс лекцій / За ред. А. Баканурського, Г. Краснокутського, Л. Спуленко. – К., 2004.

- Культурологія: Учебник / Под ред. Ю. Солонина, М. Кагана. – М.: Юрайт-Издат, 2005.
- Культурологія / Під заг. ред. Горбача Н. – Львів, 2005.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид.2-ге. / За ред. А. Яртися, В. Мельника. – Львів: Світ, 2005.
- Подольська Є., Лихвар В., Іванова І. Культурологія: Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2003
- Сінкевич О.Б. Основи культурології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Дім «Ін-Юре»; Вид. центр ЛНУ, 2009.

Інформаційні ресурси:

- Короткий енциклопедичний словник з культури / За ред. М.Корінного, В. Шевченка. – К., 2003.
- Культурологія. XX век. Словарь. – СПб., 1997.
- Культурологія. XX век. Энциклопедия. В 2 т. – СПб., 1998.
- Культурологія : енциклопедичний словник / Ред., вступ. ст. В. П. Мельник . – Львів : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2013 .
- Культурологія: термінологічний словник / П.Е. Герчанівська. – К. : Національна Академія керівних кадрів культури і мистецтв., 2015.

Зразок тестів до вступних іспитів для здобуття освітнього ступеня бакалавра з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 034 Культурологія на основі ступеня бакалавра (ОКР спеціаліста, магістра), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки), в Інституті післядипломної освіти ЛНУ

Вибирати одну відповідь із запропонованих:

1. Хто запровадив термін «культурологія»?

- А) С. Пуфендорф
- Б) Й. Гердер
- В) Л. Вайт

2. Коли відбулось формування культурології як науки?

- А) XVII ст.
- Б) XVIII ст.
- В) XIX ст.

3. Який підхід до трактовки предмета культурології визначається таким чином: «Розуміння культурології як науки, що вивчає сутність і структуру культури, процес її виникнення, розвитку та функціонування; національно-етнічну своєрідність культур народів світу»?

- А) ізоляціоністський
- Б) інтеграційний
- В) діалектичний

4. Який принцип культурології полягає у виробленні системно організованих, обґрунтованих знань про культуру, достовірність яких доведена за допомогою практики?

- А) науковості
- Б) історизму
- В) об'єктивності

5. Який принцип культурології полягає у погляді на культуру як історичне явище, яке на кожному конкретному етапі свого розвитку набирає специфічної форми?

- А) науковості
- Б) історизму
- В) об'єктивності

6. Який принцип культурології вимагає розглядати явища культури у контексті певної епохи, часу їх виникнення та існування?

- А) науковості
- Б) історизму
- В) об'єктивності

7. Який принцип культурології означає широту поглядів на культуру як предмет дослідження, звернення до цілого спектру концепцій та теорій, що з різних позицій пояснюють цей предмет?

- А) науковості
- Б) історизму
- В) об'єктивності